(pärit Geldernist Madalmailt) pojana ja omandas alghariduse Riias, kus ta oma vaimuannetega äratas jesuiitide tähelepanu. Viimaste kavatsus teda Braunsbergi oma kooli saata siiski ei teostunud ja a. 1599 siirdus S. Riia linna rae toetusel välismaale, õppis klassilist filoloogiat Rostoki ülikoolis ja alates a. 1600 usuteadust Wittenbergis, kus ta a. 1605 sai magistriks. A. 1608 Riiga tagasi tulnud, sai ta seal linnajutlustajaks ja kohaliku toomkooli inspektoriks, a. 1611 toomkirikuõpetajaks ja a. 1616 Peetri kiriku ülemõpetajaks. Neis ameteis teotsedes kirjutas ta mõned kooliraamatud ja võitles agarasti jesuiitidega, avaldades m. s. a. 1615 töö »*Anti-Jesuita*...« 2-s osas ja polemiseerides teravasti jesuiitidega nende vastukirjutise puhul. Jesuiidid olevat teda püüdnud enda poole meelitada, viimati aga tõsteti tema peale kaebus Poola kun. ees, kusjuures linnamagistraat S.-i püüdis kaitsta. Kaebustele tegi lõpu Riia vallutamine Rootsi kun. Gustav II Adolf'i poolt a. 1621. Riigikantsler Axel Oxenstierna (vt.) soovitusel, kes koos S.-iga oli Wittenbergis õppinud, nimetas kun. aug. 1622 S.-i Liivimaa superintendendiks, usaldades tema hoolde peale kiriku juhatuse ka koolide, trükikodade ja haiglate järelevalve. Riia gümnaasiumi asutamisel a. 1631 nimetati S. selle kooli professoriks usuteaduse alal. Superintendendina oli S.-il laialdane tegevusala. Esijoones pidi ta hoolt kandma kohaste vaimulikkude eest Liivimaal, kirikuõpetajaid ametisse seades ja nende tegevuse järele valvates. Oma tegevusajal on ta ametisse pannud üle 70 kirikuõpetaja, kuna Rootsi aja alul Liivimaa maakogudusis neid olevat ametis olnud ainult 5. Edasi pidi ta kun. mandaadi põhjal 24. X 1625 igal a. Wolmarisse kokku kutsuma kirikuõpetajatesinodid; nende jaoks koostati a. 1625 vastav määrustik 22 artiklis, mille kun. 2 korda läbi vaatas ja siis kinnitas. Esimene sinod olevat mõningate teadete järgi kokku kutsutud juba a. 1626, kuid arvat. tuleb esimeseks pidada siiski 16. II 1631 Wolmaris koos olnud sinodit, mille kokkukutse-kiri on säilinud. Samuti tehti S.-ile kohustiseks igal a. kirikuvisitatsioone ette võtta. A. 1629 oli m. s. Liivimaal teostatud jaotus praostkondadesse. Ka teotses S. vaimuliku kirjanduse alal. A. 1615 ilmunud Riia ülemsaksamurdeline kiriku-lauluraamat »Rigascher Gesangbuch« anti a. 1631 S.-i toimetusel uuesti välja; a. 1625 ilmus Riias S.-i jutlustekogu »Himlische Schatzkammer« I—III ja a. 1626 tema 9 jutlust nõidadest. —Üldiselt oli S. väga töövõimeline isik ja püüdis oma kavatsusi energiliselt teostada, sattudes sealjuures vastollu mitte ainult jesuiitidega, kes teda nimetasid »Riia vastkristuseks«, ja kalvinistidega, vaid hiljemini ka ülemkonsistooriumiga, mille õigusi ta tahtis piirata, ja kindralkuberneriga. A. Oxenstierna püsis aga tema sõbrana ning kaitsjana ja S.-i peeti Rootsi erakonna toeks Riias. A. 1633 annetas Rootsi valitsus talle Festeni mõisa Liivimaal ja a. 1640 tõsteti S. ja ta suguvõsa rootsi aadliseisusse, juurde lisades ta nimele »v. Himmelstierna«. Mõned uurijad (näit. Fr. Westling) on S.-i tegevust siiski ka valjumini hinnanud.— S. suri 16. XII 1643 Riias ja on maetud sealsesse Peetri kirikusse.

Chr. A. Berkholz, H. S. (1856); Aug. Buchholtz, Die Fam. S. v. H. 1640—1856 (1856); Kyrkohistorisk Årsskrift 1900 (Fr. Westling); E. Hj. J. Lundström, Bidrag till Livlands kyrkohistoria (1914), lk. 40—121; Allg. D. B. XXX (1890).—Vrdl. ka Chr. Ed. Pabst, Bunte Bilder II (1856), lk. 69–89. *O.S.*

SAMSON (-HIMMELSTIERNA), Hermann v., balti-saksa politikategelane ja publitsist, sünd. 29.IX 1826 Viljandimaal Olustvere mõisas, õppis aa. 1845–49 Tartu ülikoolis loodusteadust ja jätkas õpinguid hiljemini Saksamaal ja 1850—53 Pariisis, kus lõpetas õppimise tsiviilinseneri astmega; oli 1853–60 Peterburis tapetivabriku direktor ja 1860. a. peale Urvaste mõisa omanik; toimis ühtlasi aa. 1868—72 Liivimaa ökonoomilise sotsieteedi sekretärina ja «Baltische Wochenschrift'i» toimetajana; aa. 1875—76 oli ta Tapa-Tartu raudtee-haru ehitaja, hiljemini mitme tulundusliku seltsi (Liivimaa tööstuse edendamise, kalakasvatuse s.) esinik. S. suri 20. I 1908 Tartus. Kauaaegse Tartu elanikuna on S.-il suured teened kohaliku saksa seltskonna organiseerijana ja tema politilise juhina; ta oli m. s. pärast esimest Vene linnaseaduse maksmapanekut Tartu esimestel linnavalimistel (1878 ja 1882) Saksa valijate komitee juhataja. Eriti suure populaarsuse balti-saksa politilises ilmas omandas ta oma publitsistiliste kirjutistega. Kuuludes Liivimaa maaomavalitsuse reformi pooldavasse aadliparteisse, avaldas ta 1878. a. alul anonüümselt »Neue Dörptsche Zeitung'is« rea kirju Liivimaa politiliste probleemide üle pealkirja all »Wetterleuchten«, mis ilmusid samal ajal ka eribrošüürina. Rõhutades Liivimaa maaomavalitsuse reformi vajadust, pidas ta aga tarvilikuks, et see teostataks kohaliku saksluse omal algatusel ja arvestades riigivõimu ühtlustavaid püüdeid kogu Vene riigi eriosade valitsemiskorra reformimisel; ainult sel eeldusel olevat loota Liivimaa politilist isepärasust säilitada, kuna vastasel korral teda ähvardavat täielik assimileerumine. Need S.-i kirjad tekitasid kogu balti-saksa politilises ilmas erakordse elavuse ja publitsistilise poleemika nii